

העלון יוצא לעילוי נשמת
מדיאנה נג'מה בת
חנינה לבית זדאן ע"ה,
ובעלה מקיץ
כצאני בר רחל ע"ה

בית נאמן

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בשעה 22:00

מוצ"ש פרשת אמור, ז' אייר התשע"ט

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
079-9-367-367
אבלק בית נאמן:
079-9270505

נושאי השיעור:

א. שיעורי תורה ביום העצמאות. ב. תהלים נגד טילים. ג. קנייה ב"דיוטי-פרי". ד. מרן רבנו שאול הכהן זצוק"ל. ה. קריאת כ"ף הכינוי כמו בתורתך בישיבתך וכדו'. ו. לימוד רש"י בעיניו. ז. לימוד חכמת הדקדוק. ח. גאולתם של ישראל. ט. קטן שהגדיל בימי העומר.

"בר בי רב דחד יומא"

א. חזק וברוך (לחזן ר' כפיר פרטוש הי"ו). שבוע טוב! ביום חמשה באייר אנשים עושים חגיגה ומנגל וזיקוקין דנור וכו', אבל עושים **יום שכולו תורה**, ובאים אלפים בן פורת יוסף לשיעורי תורה. אמרו לי שבמושב בן זכאי באו שלושת אלפים לשיעורי תורה כל היום כולו (כנראה באו גם מהישובים מסביב).² ובכל מקום באים לדבר הזה, וגם אנשים רחוקים. **התורה נותנת חיים, נותנת תקוה, נותנת שמחה, ונותנת נחמה לאדם. ולא ידמה אליה שום דבר.** ומישהו אמר לי רמז נפלא לזה: איפה למדנו שעושים חגיגה ביום חמשה באייר? בגמרא חגיגה דף ה' ע"ב כתוב הסיפור של "בר בי רב דחד יומא", וזה פעם אחת בתלמוד. **חגיגה זה חגיגה, ה' ע"ב זה יום חמשה לחודש השני, כלומר יום ה' באייר.** ועושים "בר בי רב דחד יומא" ביום הזה. מי יסד את זה? **האדמו"ר מקאליב**, שהחזיר אלפים בתשובה ע"י הדבר הזה. כתוב בזוהר (הקדמת זוהר דף ד' ע"א. וקוראים אותו בליל ל"ג לעומר).³ **"מאן מנכון די חשוכא מהפכין לנהורא וטעמין מרירא למתקא"**, כלומר מי מכם שיכול להפך חושך לאור ומר למתוק. וכאן "מעז יצא מתוק" (שופטים י"ד י"ח), כי אנשים חושבים שיום חמשה באייר זה יום של הפקרות, מנגל וזיקוקין דנור, אבל אפשר ללמוד תורה ביום הזה יותר מכל ימי החול בשנה, ואנשים שאין להם עבודה באים ולומדים תורה. העם צמא לתורה, כי אי אפשר לבלֵף לו כל הזמן, יש גבול לזה.

קריאת תהלים נגד הטילים

ב. הנה שבוע שעבר במוצאי שבת היו טילים על טילים, ומה עושים לזה? לפני שנים רבות היו יורדים טילים בישראל, ובמלחמת כיפור **הרב עובדיה ע"ה** אמר: מה הכח שיש לנו נגד הטילים? רק **תהלים נגד טילים** (אני זוכר אותו שאמר את זה בישיבת רשב"י). אבל היו להם שעות מסוימות לזה, וגם לא זרקו אותם על אזרחים. ואפילו היטלר ימ"ש שהוביל מליונים לאושוויץ וטרבלינקה וכל המקומות האחרים שלו, אמר: אני מביא אותם לכאן שתהיה להם עבודה, ובכניסה בשער היה כתוב בגרמנית "העבודה משחררת", כלומר זה למי שרוצה

לעבוד ולהשתחרר. ולא אמר להשמיד כי זו בושה. ואח"כ בא סאדם חוסיין ימ"ש, ואמנם לא אמר העבודה משחררת וכדו', אבל שלח כמה טילים בודדים בלילה, כי היה מפחד לשלוח ביום שלא יכנסו למשגרים שלו וישמידו אותם. אבל היום איראן ואחרים אומרים את זה בפומבי, ולא זורקים רק בלילה אלא גם ביום, ולא אחד או שני טילים אלא ששה-שבעה ביחד, כי שמעו שיש כיפת הברזל, ורוצים לנצח אותה. והנה באשקלון ובאשדוד ספגו הרבה מאד טילים, עד שנפצעו ונהרגו בעוונות שלושה או ארבעה. ופעם שדרות היתה סופגת יותר מכולם, ועכשיו פחות ב"ה. **החזון איש** (באגרותיו ח"א סימן ר"ד) **כותב לומר נגד הטילים והפרעות מזמור צ"א בתהלים.** הגמרא (שבועות ט"ו ע"ב) אומרת שהמזמור הזה נקרא "שיר של פגעים", אל תקרי של פגעים אלא של פיגועים. זו סגולה טובה מאד (ועיין בתחילת עלון מס' 19).⁴ **יש כח במזמורי התהלים של דוד המלך שלנו, למה לחפש סגולות אחרות?! נעשה את זה.** ומי יודע אם הטילים האלה לא באו בגלל הגאווה של ראש הממשלה, שדיבר (ביום השואה) גבוהה גבוהה שישראל חזקה ואין לה מה לפחד וכו', אבל לא עושים ככה, תהיה עניו, תלמד ענוה.⁵ אם תעשה ככה ותדבר פחות, אולי יחשבו שאין לנו כיפת ברזל, והיו שולחים טיל אחד או שנים, ויאמרו "אלקים אוהב אותם".⁶ כמה שאדם יטמין את הכחות שלו, ולא יספר את כולם אלא מעט, זה טוב יותר.

להיזהר בקנייה ב"דיוטי-פרי"

ג. בענין ה"דיוטי-פרי" (עיין בעלון הקודם אות י"ג). התברר לי שלא עשו שם לא מכירת חמץ ע"י הרבנות ולא ביטול חמץ ולא כלום, אלא מוכרים את הכל בריש גלי, "כמעשהו בחול כך מעשהו בפסח" (ע"פ

4. לפני שנים הייתי בשדרות, ואמרת להם שהחזון איש כתב לומר את המזמור הזה, ואם יש חשש לפיגועים ח"ו, תקבעו בבתי הכנסת אחרי תפלת שחרית שיקראו כל המניין מזמור "יושב בסתר עליון" עד הסוף. והוספתי להם רמז לזה, המלה "שדרות" בגימטריא **תשע מאות ועשר**, והמזמור הזה **צ"א כפול עשר שזה מנין, ג"כ בגימטריא תשע מאות ועשר.** זה טוב לשדרות, וטוב בכל מקום לעשות את זה. פעם ראיתי כתוב ב"יתד" (נדמה לי) על מפקד לא יהודי במלחמת העולם הראשונה, שאמר לפקודים שלו: כל יום תגידו מזמור 91 בתהלים. גם אומות העולם אומרים תהלים, רק שלא אמרו בעברית אלא בלטינית. ומי שכתב את זה העיד: **במשך חמש שנים** (משנת תרע"ד עד שנת תרע"ח שאז נגמרה המלחמה) **לא נשרט איש מהם.** וזה גוים.

5. הנה יעקב אבינו אבי האומה, אמר לבנים שלו "למה תתראו" (בראשית מ"ב א). ואחד הפירושים שם, שבשעה שהיה להם עוד אוכל היו מצמצפים שכולם ברעב ולהם יש מחסן של אוכל, לכן אמר להם "למה תתראו". (רש"י שם).

6. פעם שאלו ערבי אחד: איך אתה מסביר שהטיל שלכם טבע בים התיכון? אמר להם: **ה' אוהב את היהודים.** שאלו אותו: א"כ למה אתם זורקים עליהם טילים? אמר להם: אולי פעם אחת יעשו עבירה וישנא אותם...

תמונה: גרפי. תמונה: 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	18:55	20:11
ת"א:	19:12	20:14
חיפה:	19:03	20:15
ב"ש:	19:11	20:11

נא להרבות בתפלה לרפואת הרב צבי חיים בן אסתר בתוך שאר חולי ישראל

לקבלת שני פרקי תהלים חיובי לוקו בית נאמן 0799270505 שלוחה 70 | להקדשות והנצחות: 052-7130552 | ערוכים: הר"ג אביחי טעדון, שלום דרעי, משה חזקיה שליט"א | עריכה ובקורת: הר"ג רבי אלעד עידאן שליט"א | baib.neheman@gmail.com | לקבלת העלון: baib.neheman@gmail.com

פסחים ס"ד ע"א), אותו דבר הכל. ומוכרים שם לא רק פיתות ודברים כאלה, אלא גם "ויסקי" שיכול להישאר במלאי ששה חודשים, ומה עושים עם זה?! אנחנו אומרים "זכין לאדם (את מכירת החמץ) שלא בפניו", אבל כמה אפשר לומר את זה?! הם צוחקים עלינו, ומשחקים בתורה ובהלכה. **לכן צריך להיזהר לא לקנות מהם "ויסקי" כמה חודשים, ולהיזהר כאשר הם מחללים פסח בפרהסיא לא לקנות מהם בכלל.** אבל ישנו צדיק אחד בסדום, שנקרא החנות הקטנה בזרוע D "שרוול 7", ומי שיועד שיחפש את זה שם, כי הם שומרים שבת. "שרוול שבע" ראשי תיבות שומרי שבת. אבל השאר לא שבת לא חול ולא פסח ולא שומרים כלום, למה נחזק אותם?! **לכן מי שיכול לקנות מ"שרוול 7" יקנה רק משם. אמנם דברים שאין ב"שרוול 7" זה נגד הטבע... ולא אומרים שלא יקנה בכלל, אלא אפשר לקנות מכל מקום אחר. אבל דברים שנמצאים שם, צריך לעודד ולסייע ביד שומרי שבת.**

מרחן רבי שאול הכהן צוק"ל

ד. היום (שבת פרשת אמור) ששה באייר, יום פטירת מורנו ורבנו הגאון רבי שאול הכהן, בעל לחם הבכורים. העולם לא יודעים כמה היה גדול, ואני יודע מתוך כתב יד שלו שראיתי במו עיני, בחיבור שלו על התורה "קרני רמים" (עבדתי עליו כמה שנים ונדפס), שכתב שם: "יהי רצון, שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי ומפי זרעי עד סוף כל הדורות". ומאז ימיו עד היום שמונה דורות, כולם תלמידי חכמים. ויש מהם גדולים בתורה, כמו מוה"ר רבי כלפון ע"ה שהיה אב בית דין בג'רבא וכתב מאה ושלושים ספרים. וכמו הבן של רבי כלפון, שחי שלושים ושלוש שנה וכתב ספרים, ואי אפשר להאמין שנער בן ארבע עשרה כתב חיבור ארבע מאות דף על מסכת חולין (זה נדפס). אבל גם בדורות הבאים היום הם ת"ח ומהם עורכים ירחונים תורניים ועוד, הכל בא מכחו ומכח התפלה שלו, אין דבר כזה. רק אצל זרעו של החתם סופר, שכתב בצוואתו "שלא יבוש המעיין ולא יקצץ האילן". אבל בודדים יש כאלה.

המקור לומר בתורתך בישועתך וכדו'

ה. רבי שאול ע"ה כתב ספר "לחם הבכורים" על הדקדוק. והוא המקור למנהג שלנו לומר בישועתך מטובך וכדו', ולא בישועתך מטובך וכדו' (לחם הבכורים שער הכינויים). למה אומרים את זה? היום כל אחד אומר לנו: לא ראינו מה שכתב הרב חיד"א (ש"ת יוסף אומץ סימן י) על זה. אבל אנחנו ראינו אותו, אלא שהרב לחם הבכורים (שם עמ' ע"ד בנד"מ) הביא דבריו וענה עליהם באריכות. ויש לו מאמר שלם "שער הכנויים" עשרים דף, וכתב שם דברים בטוב טעם על זה.

דבר זה כבר הראשונים אמרוהו

ו. אבל הוא לא יחיד בדבר הזה, אלא חכמים מקדמוני עולם כתבו ככה. הראשון שבהם, דונש בן לברט, תלמידו של רב סעדיה גאון (ויש אומרים שהיה נכדו). בספרד היו שני תלמידי חכמים מדקדקים גדולים, מנחם בן סרוק ודונש בן לברט. מנחם כתב ספר המילון הראשון, וסידר שם כל השרשים של התנ"ך לפי סדר א"ב⁸. ואח"כ הגיע מבבל דונש בן לברט⁹. אבל תמיד הם היו נחלקים ביניהם. דונש היה דוחה דברי מנחם בתקיפות רבה, ובאו תלמידיו של מנחם וענו על הקושיות שלו, ואח"כ באו תלמידיו של דונש וענו על הקושיות שלהם. מאוחר יותר הגיע רבנו תם בצרפת,

7. הוא חי לפני אלף שנה. אומרים שהוא נפטר בשנת ארבעת אלפים תש"פ, זאת אומרת שבשנה הבאה ימלאו אלף שנה לפטירתו.
8. רש"י כותב "ומנחם חיברו", מה הכוונה? הספר שלו נקרא "מחברות מנחם".
9. מי שלא מכיר אותו, תגידו לו: "רורו יקרא לכן עם בת, וינצרכם כמו בבת, נעים שמכם ולא יושבת, שבו נוהו ביום שבת". ראשי תיבות דונש. וגם בהמשך: "דרוש נוי ואולמי, ואות ישע עשה עמי, נטע שורק בתוך כרמי, שעה לשועת בני עמי". כל השיר ראשי תיבות דונש, שלא ישכחו אותו. וגם לאשכנזים יש פיוט "דווי הסר וגם חרוך", שדונש חיבר אותו. רש"י בפירושו על התנ"ך מזכיר אותו למעלה מארבעים פעם (עיי' בספר מגדולי ישראל ח"ג עמ' רמ"ט), וגם בפירושו על הגמרא (כתובות י"ב ע"ב ב"ה צפד) מזכיר אותו.

וכתב ספר "הכרעות" להכריע בין מנחם לדונש (וע"פ רוב מיישב דעת מנחם)¹⁰. בין הדברים היתה מחלוקת ביניהם בפירוש הפסוק בתהלים, "כי אלקים פזר עצמות חונך הבישיותה כי אלקים מאסם" (נ"ג ו'). מה זה חונך? מנחם בן סרוק (מחברות מנחם עמ' 91) פירש החונכים עליך, כלומר האויבים שחוננים על ירושלים פיזור עצמותיהם. ודונש בן לברט (תשובות דונש עמ' 64) אמר לו: זה לא נכון, כי אם חונך פירושו מחנה צריך לומר חונך. ועשה רשימה שם לפי סדר א"ב: אמתך ברינתך גדלך דתך הדרך, ולא אומרים אמתך ברינתך גדלך דתך הדרך וכו'. ובאו תלמידיו של מנחם (תשובות תלמידי מנחם עמ' 44), ואמרו לו שבמשנה לא מדקדקים בזה. למה לא ענו לו שבתפלה לא מדקדקים בזה?! אם תאמרו לי שבתפלה אין ניקוד ואפשר לומר כך וכך ולכן אין הוכחה מזה, א"כ קל וחומר במשנה שאפשר לומר כך וכך, ואותו דבר תפלה ומשנה בזה. אלא מוכרח שבתפלה כולם היו מדקדקים בזה. וגם רבי יצחק דמן עכו, תלמידו של הרמב"ן¹¹, שהיה חכם גדול ומקובל לפני שבע מאות שנה, בא מעכו לספרד וכתב ספר "אוצר החיים" (זה בכתב יד ונדמה לי שהדפיסו אותו), ומעתיקים ממנו שכתב שם: לא לומר דך מך לך נך וכו', למשל "אין דבר נעלם ממך", והרי מך פירושו עני, וכי הכוונה שאין דבר נעלם מהעני כי הוא יודע את הכל?!... אלא צריך לומר ממך¹². וגם מהרי"ל (ספר מנהגי מהרי"ל מנהגי ראש השנה עמ' ע"ו) אומר ככה, שצריך לומר כ"ף הכינוי בקמץ. זה מה שאני יודע, ואולי יש עוד ראשונים כאלה.

כולם ברוב המקומות בתפלה אומרים ע"פ הדקדוק

ז. פעם כתב לי הרב מונק ז"ל: מסתבר שאם הרב חיד"א היה רואה דברי מהרי"ל, לא היה עושה רעש גדול מזה (הרב מונק לא ראה דברי דונש, ואני מצאתי אותם אחרי זה). ויכול להיות שהסיבה שהרב חיד"א הרעיש נגד האומרים נקדישך ונעריצך, מפני שבזמנו התחילה ההשכלה, ואמנם הוא לא היה במקומות של האשכנזים שהתחילה ההשכלה, אבל הריח של ההשכלה התפשט שם¹³. לכן כאשר באו אנשים ורצו לשנות בתפלה, הוא התנגד לזה. אבל באמת כולם אומרים ברוב התפלה ככה, למשל "וקרנו תרום בישועתך כי לישועתך קוינו וצפינו כל היום" וכו', ואף אחד לא אומר בישועתך. ובדקתי בתפלת העמידה בסידורים הרגילים כמו מנצור ואחרים, וראיתי שלושים ושלוש פעמים שהולכים בתפלת העמידה ע"פ הדקדוק (עיי' בחוברת אור תורה ניסן תשס"ט סימן ע"ה), חוץ מאחד או שנים¹⁴. וגם

10. העולם חושבים שהוא הכריע כמו מנחם לגמרי, אבל הרבה פעמים הוא לא הכריע בזה, כי ניכר בפירוש שדונש צודק, רק שלא לעשות את מנחם טועה בדבר משנה לכן היה מיישב אותו (עיי' בעלון מס' 52 הערה 81). למשל כתוב במשלי "לא נאווה לכסיל תענוג, אף כי לעבד משול בשרים" (י"ט י), מה הפשט הפשוט? שלא מתאים שעבד ימשול באנשים מכובדים כמו שלא מגיע תענוג לכסיל. אבל משום מה מנחם בן סרוק (תשובות דונש עמ' י) פירש "בשרים" לשון בָּשָׂר ברבים, שהעבד מושל בבשרים. ודונש (שם עמ' 9) אמר לו: אם כדברין היה צריך לומר "בבשרים". רבנו תם (שם עמ' 10) דחק הרבה לתרץ אותו, ומצא לו דוגמאות לזה. אבל הפשט הפשוט כמו דונש, וכל המפרשים וגם התרגום שם אומרים ככה. לכן לא תמיד כאשר מכריעים, פירושו שזו ההכרעה הסופית, אלא שאפשר ליישב את זה.

11. הרב חיד"א (שם הנדולים מערכת ספרים ערך מאירת עינים) כותב עליו: איש סודו של הרמב"ן.
12. ולא אומרים ממך בכ"ף רפויה, כי אין מלה כזו בתנ"ך.

13. איך אני יודע? כי בימי הרב חיד"א באו "חכמים", ואמרו: למה נעשה יום טוב שני של גלויות? פעם היו צריכים ללכת לארץ ישראל לדעת מתי קבעו יום טוב, אבל היום הפרי חדש (סימן תכ"ח) כתב לנו לוח עד שנת ששת אלפים, וגם בלי פרי חדש אפשר לחשב ולדעת מראש מתי יחול פסח בעוד מאה שנה. ואם כל דבר נאמר שלא צריכים אותו, זה יהיה הירוש את הכל. לכן הרב חיד"א עמד וגזר (ואולי בהרם) להמשיך ביום טוב שני של גלויות. מה הסברא בזה? נמצא כתוב בספרי קבלה ובתנא דבי אליהו רבא (פרק י' אות ד'): מה שאנחנו בני ארץ ישראל מתקנים ביום אחד, בני חוץ לארץ מתקנים ביומיים.
14. לכן חייבים לעשות יומיים. ויש גם תשובה של רב האי גאון שכותב: הנביאים אמרו לישראל, כשתהיו בגלות בבבל תעשו יומיים (ואולי מסביר אמר את זה). לכן אי אפשר כל יום ויום להרוס ולהביא חידוש. "עושה חדשות - בעל מלחמות".

14. בקטע בימי מתתיה בן יוחנן כהן גדול וכו', כתוב שם: להשיכם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך וכו', ואח"כ באו בנ"ך לדבר ביתך ופנו את היכלך וטהרו את מקדשך והדליקו נרות בחצרות קדשך. אבל ממה נפשך? פעם תך ופעם תך?! אי אפשר להסביר את זה.

053-6652663

ספרי תורה | תפילין | מזוזות | מזילות ועוד

תנתן הנחה לבאים דרך העלון

לעילוי נשמת
רבקה יסכה
בת הרבנית אביבה מרים
תלחט'א, בתו של משה'ר
הגר"ג ברדא שליט"א

לעילוי נשמת
איתנה בת
שרה ע"ה

לעילוי נשמת
בחייר רפאל בר כמנה
לע"כ חשון התש"ב
ייתה תראכי בת שאשיה
לע"ה אדר תש"ז
ת.נ.צ.ב.ה.

לרפואת
רבקה חיה
בת חנינה
אסנת

לרפואת
יוסף חי כהן
בן מסעודה

לרפואת
התינוקת
תהילה בת
מוריה

הסברה הפשוטה ככה, שהרי אומרים "השיבנו אבינו לתורתך וקרבונו מלכנו לעבודתך", וא"כ למה נאמר "תן חלקנו בתורתך שבענו מטובך"? למה בשבת בתורתך ובחול בתורתך?! זו שאלה שרבי שאול העלה אותה באריכות, והביא פסוקים מהתנ"ך לזה. וגם יש שלושה גאונים לפניו שכתבו כדבריו. הנודע ביהודה (קמא חא"ח סימן ב') אומר ככה (עין בחוברת אור תורה ניסן תשס"ט סימן ע"ה עמ' תקפ"א). היעב"ץ (לוח ארש סימן תע"ט) כתב לרב ישרש יעקב שכתב לומר את זה: אני לא מבין מי חולק עליך בדבר הזה, ובוודאי שצריך לומר ככה. וגם הגר"א בסידורו שלו ניקד ככה. הרב חיד"א כותב שבספר "יסוד הקיום" דחה כל דברי ישרש יעקב בזה, אבל יש לי אריכות על ספר יסוד הקיום, ופעם אחרת נגיד את זה (ועיין בעלון מס' 67 אות י"א ובהערה 16 שם).

אין בתפלה לשון נקבה כלפי מעלה

ח. חכם אחד שאינו מבין הרבה, אמר: מה בעייה שבתורתך וישועתך וכדו' זה לשון נקבה? הנה מצאנו רש"י בפרשת נח על הפסוק "והנה עלה זית טרף בפיה" (בראשית ח' י"א), שכתב שהיונה המסכנה הזאת ששלח נח היתה מין זכר, ולכן הפסוק אומר "טרף בפיה". הוא חשב שכוונת רש"י שהפסוק יכול לשחק זכר ונקבה. אבל הוא לא מבין את רש"י, והכוונה ככה: רש"י ביאר שהמלה "טרף" זה פעל בלשון עבר, וא"כ צריך לומר טרף בפיו או טרפה בפיה, ומה זה "טרף בפיה" לשון אנדרוגינוס? לכן מפרש שהיונה הזאת היתה מין זכר, אבל השם הכללי שלה "יונה" זה נקבה, ולכן הפסוק אומר "טרף בפיה". זו כוונת רש"י. ולא כוונתו שאדם יכול לכתוב בלשון זכר ונקבה כרצונו, אין דבר כזה. וכי שמעת פעם אדם אומר בתפלה "את חוננת לאדם דעת"? מי שאומר דבר כזה מלקים אותו לא ארבעים אלא ארבע מאות פעם... איך יעשה דבר כזה?! צריך לפנות לקב"ה בלשון זכר תמיד.

צריך ללמוד את הכללים האלו

ט. פעם שאלו חכם אחד שהוא רב בעירי ואם בישראל: למה לפעמים פונים לקב"ה בלשון נקבה? למשל "ועתה אלקינו מודים אנחנו לך", והרי צריך לומר לך. אמר להם: למעלה יש זכר ונקבה. אבל מי שאומר דבר כזה זו כפירה רח"ל, זו קבלה משובשת. אנשים לוקחים קבלה ומשתמשים בה, "כל דכפין ייתי ויתקבל"... לא עושים דבר כזה. קבלה זה בשביל המקובלים בלבד, ולא כל אחד יעשה עצמו "מקובל". מה יענה החכם הזה על הפסוק "ויאמר עשו יש לי רב אחי יהי לך אשר לך" (בראשית ל"ג ט')? עשיו פונה לאחיו יעקב אבינו ואומר לו: אתה אנדרוגינוס זכר ונקבה... סלקא דעתך דבר כזה?! אלא הכלל הוא כזה: באמצע הפסוק בזכר אומרים לך, ובסוף פסוק או באתנח אומרים לך. ולכן יהי לך כי זה בטעם טרחה, אשר לך כי זה סוף פסוק. ואילו בנקבה תמיד לך. זה הכלל הפשוט בזה. פעם (בשנת תשכ"ה) אבא ע"ה היה ברובע הקטן בג'רבה, בבית הכנסת הכי עתיק בעולם "אלגריבה" 16. החזן ורב העיר שם 17, היה אומר "ויברך דוד", ואבא שומע אותו. והנה הוא אומר: "ועתה

15. בימי רבי יוסף חיים ע"ה באו מהודו, ושלחו לו מכתב: בא אלינו אפיקורוס אחד ואומר לנו שאנחנו היהודים אומרים שיש לאלקים אשה וקוראים לה "שכינה", מה נענה לו? אמר להם: מה הדבר הזה?! תגידו לו שזה שקר, לא היו דברים מעולם. והארץ בתשובה ארוכה מאד, על שני דפים וכל דף ארבעה עמודים, להסביר מה זה "שכינה" (שו"ת סוד ישרים ח"א סימן א'). הרמב"ם (מורה נבוכים ח"א פ"ט פ"ז ופ"ח) ורב סעדיה (אמונות ודעות מאמר ב' בד"ה והנה אני מציע) כותבים שהשכינה זה אור נברא ולא שיש שתי רשויות. (ועי' בספר מגדולי ישראל ח"א עמ' נ"ז ונ"ק ובהגדה ה' נסי עמוד ס"ג).

16. פירוש המלה "אלגריבה" זה הבודדה. אומרים שבית הכנסת הזה נוסד ע"י אשה אחת שהיתה צדקת ובודדה, ויום אחד מצאו אותה שרופה ולא ידעו מה קרה לה. זה הסיפור שמספרים, ומי יודע אם זה נכון. (עין בספר מגדולי ישראל ח"א עמ' שפ"ג). אנשים באים לשם ונודדים נדרים ונדבות, ונסים ונפלאות נעשו שם. פעם אחת באה אשתו של ערפאת ימ"ש לשם, ופגשה את אשתו של "עבד אזין אלעאבדין" נשיא תוניסיה, ואמרה לה: תשמעי, אין לך ילדים, תשימי ביצה מתחת להיכלות של אלגריבה ותתפללי, ואח"כ תקחי אותה הביתה, וזו סגולה לבנים. היא עשתה ככה, ונולד לה בן. זה פלא פלאים.

17. אח"כ הוא עלה לארץ לאשדוד, וכתב ספרים ויען עמוס דברי עמוס ויאמר עמוס

אלקינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך". אחרי התפלה, אבא אמר לו: למה אתה אומר ככה? צריך לומר מודים אנחנו לך. אמר לו: אני אסביר לך, כל הזמן היינו אומרים לך, אבל לפני שנים רבות (בשנת תשי"ב בערך) נסעתי לארץ כתייר, ובא אלינו באניה אשכנזי אחד (לא חרדי אלא איש פשוט) ושאל אותנו: מתי אומרים לך ומתי אומרים לך? ולא ידענו תשובה לזה. והוא הסביר לנו שלזכר אומרים לך ולנקבה אומרים לך. ומאז אני זוכר את זה, ואיך נאמר לפני הקב"ה בלשון נקבה?! אבא אמר לו: זה פסוק בדברי הימים-א' (כ"ט י"ג) "מודים אנחנו לך", וכי אתה מתחכם על הפסוק? זה היה המעשה שם. רבי שאול היה בג'רבה שם (במקום שנמצא אלגריבה), והוא כתב ספר שכתב בו עשרים דף על זה, והסביר מתי לך ומתי לך, וכי אתה חייב ללמוד את זה בניסיעה מאיזה תייר?! אבל שם לא היו יודעים את הערך שלו 18. לכן באמת אומרים מודים אנחנו לך, כי זה אתנח. צריך ללמוד את הדברים האלה. (ועי' בחוברת אור תורה ניסן-אולול תשס"ט, ואב תשע"ב סימן קכ"ז אות ד').

דברי רש"י צריך ללמוד בעיון

י. אנשים חושבים שדקדוק זה "השכלה", אבל זה לא נכון, רבי יהודה הלוי אומר: "איך תחשבו חכמה כגחלת, ולו עלתה בידכם היתה טבעת" (כל שירי ריה"ל עמ' 116). אתם חושבים שהחכמה זה דבר שורף כמו גחלת, אבל אילו עלתה בידכם היתה החכמה טבעת, והייתם יודעים את הערך שלה. והנה אביא לכם דוגמא מרש"י בפרשת השבוע היום: כתוב בפסוק "עֲנֵת או שבור או חרוץ או יבלת או גרב או ילפת" (ויקרא כ"ב כ"ב), וזה לשון רש"י: עורת - שם דבר של מום. עורון בלשון נקבה, שלא יהא בו מום של עורת. מה רוצה רש"י? כי היינו חושבים שעורת זה שם תואר כלומר בהמה עורת, אבל זה לא נכון משתי סיבות, סיבה ראשונה שאם כן היה צריך לומר עורת בחיריק ולא בפתח, וסיבה שניה אם עורת זו בהמה לשון נקבה איך ממשיך "שבור" בלשון זכר?! (אולי גם כאן זו בהמה אנדרוגינוס?...). לכן רש"י כותב שעורת זה שם עצם כלומר "עורון". ואם תגיד לי שצריך לומר עורון, לכן רש"י אומר שם דבר עורון בלשון נקבה. ובהמשך עוד דיבור רש"י, שמי שלא יודע מה זה עיון ומה זה דקדוק לא יבין אותו. רש"י כותב: או שבור - לא יהיה. ולכאורה פשיטא הרי זה כתוב מפורש בפסוק, "או עורת או שבור או חרוץ או יבלת לא תקריבו אלה לה", ומה רש"י רוצה בזה? אלא כוונת רש"י "עורת" זה שם דבר כלומר שם המחלה כמו דלקת ילפת וכדו', ואילו "שבור" זה שם תואר 19.

ועוד. (ואני ערכתי רוב הספרים שלו).

18. יהיה לו שם חדר קטן שבו כתב ספריו, ופעם (בשנת תרס"ו) בא ד"ר נחום סלושץ ושאל אותם: מה החדר הזה? אמרו לו: זה החדר שבעל לחם הבכורים כתב בו את הספרים שלו, וכל אשה המקשה ללדת או שיש לה בעיה באה לחדר הזה, סוגרת ומתפללת בזכותו, ואח"כ רואים נסים מזה. אחרי עשרים שנה (בשנת תרפ"ו בערך) חזר הנ"ל וראה שהחדר הזה נהרס. שאל אותם: מה קרה לכם? אמרו לו: הגדלנו את בית הכנסת כדי שיבואו יותר מבקרים וגבירים לכאן. הם לא יודעים את הערך של רבי שאול, הוא היה כזה צנוע, כזה עניו, כזה גאון וכזה חכם. כאשר היו לו ירוחמים עם בני הרובע הגדול, הם היו שם עשרה רבנים והוא לבדו, והולכים לביה"ד הגדול בתונס עיר הבירה ומתווכחים ביניהם ותמיד הוא מנצח בזה, ומעולם לא ביקש שרך על זה (רק נסיעות בלבד). אתם תהרסו את המקום שלו? איך אתם עושים ככה?! אבל הם לא יודעים את זה.

19. היום יש חכמים שלא יודעים כלום, וכותבים פלפולי הבל על הדברים שלי, כי הם לא מבינים. אני כותב שם עצם פרטי שם עצם כללי ושם תואר, ובא אחד חכם בעיניו וכותב: מה כל הדברים האלה? תגיד "שם דבר" בלבד. ואם תגיד לו "אברהם אבינו איש חכם", אברהם שם דבר, אבינו שם דבר, איש שם דבר, חכם שם דבר. הכל אותו דבר, תחול ועכבר... אתה לא מבין כלום, מה נעשה לך? והכוונה ככה: "שם עצם", יש שם עצם פרטי שניתן לאדם מסויים למשל אברהם יצחק יעקב וכדו', ויש שם עצם כללי למשל לחן וכדו' שהוא שם בכלם. ויש "שם תואר", למשל חכם טפס וכדו'. לכן "אברהם איש חכם": אברהם זה שם עצם פרטי, איש זה שם עצם כללי, חכם זה שם תואר. ומאי נפקא מינה? יש כללים בזה. בשם עצם פרטי אין סרכ"ב - סמיכות ריבוי כינוי ידיעה בניין, מה הכוונה? אתה לא יכול לומר בסמיכות "אברהם של יצחק", אתה לא יכול לומר בריבוי "אברהמים", "יצחקים", אתה לא יכול לומר בכינוי אברהם שלי "אברהמי", אתה לא יכול לומר בידיעה "האברהם", "היצחק", ואתה לא יכול לומר

בית ההוראה כסא רחמים
בנשיאות מרן רה"י רבנו מאיר מאזוז שליט"א
וענה אלפונז בבל נשא הלכות

02-5353-383

מס' 67 אות י"א ובהערה 16 שם

בית ההוראה

www.beth-horah.org.il

מס' 67 אות י"א ובהערה 16 שם

קטנות, ומי יודע להעריך אותה? תוציא ספר טוב ולא יחסר כסף לזה²¹. אל תפתיעו אותי בחוברות קטנות כאלה²². פעם חשבתי שאם תתווכח עם מישהו בכתב הוא יקבל את האמת. **רבי כלפון ע"ה** (בהגהה בספר ילדי יוסף מערכת הוי"ו אות ו'. ועיין בהגהות מורה"י שליט"א שם) **כתב שצריך ללמד את התלמידים בישיבה ובכל מקום שלומדים להתכתב עם חבריהם. למה? קודם כל אתה מרויח בזה שאתה כותב ומקבל, ודבר שני ללמוד את המדה הטובה להודות על האמת,** כי כאשר תאמר דבר טעות והשני מעיר לך אתה מודה ואומר "טעיתי". אבל היום זה לא ככה, אלא תכתוב מה שתרצה, ואם מישהו יאמר לך שטעית, תאמר לו אדרבה ואיפוך אנא?!...

המסורת המדוייקת אי אפשר

יב. למשל פעם היה ויכוח על "אי אפשר", אי בחיריק או אי בצירי. וכתבתי מקורות לזה (לאקומי גירסא אות ב'). ובאו שוטים שבעולם, וכתבו עלי באריכות נגד זה (איני זוכר באיזו חוברת). אמנם אסור להתייחס אליהם, אבל אני אומר רק שתי מלים, כי אולי לא אמצא זמן להסביר את זה. **למה צריך לומר אי אפשר בחיריק ולא בצירי? משום ששני גאוני עולם אחד בתימן ואחד באשכנז כתבו ככה: האחד רבי אליהו בחור** (ספר התשבי שורש אי), שבא מאשכנז וחי באיטליא בימי מרן ומדקדק גדול מאד (נפטר בשנת ש"ב). והשני **רבי שלמה עדני** (מלאכת שלמה פאה פ"ה מ"ג), שבא מתימן לא". שניהם כותבים אי אפשר בחיריק, זה כותב מתוך הוכחה וזה כותב בפשיטות. וא"כ יש לך מסורת תימנית ומסורת אשכנזית לזה.

ההוכחות לזה

יג. בא חכם אחד ואומר שעדיף לומר אי בצירי, כי אם תאמר בחיריק יפרשו את זה אם, כמו "אי, אלא, דלמא, דהא" (תענית ט' ע"א ועוד). אבל שתהיה לנו בריא, מה שאמרו שם זה בארמית, ואילו כאן זה לשון המשנה ולא ארמית. ובא מישהו אחר ואומר שצריך לומר אי בצירי, כיון שמצאנו פסוק בירמיה "אי לזאת אסלח לך" (י"ז), ומנחם בן סרוק פירש "אי" הכוונה אין (הובא ברש"י שם). אבל אתה לא מבין, דברי מנחם בן סרוק הם דעת יחיד והם לא נכונים, משום שלעולם לא אומרים אין אסלח או אין סלחתי וכדו', כי "אין" יבוא רק בהווה. וחופף מזה, הרי כתוב בפסוק הזה "אי לזאת אסלח לך", והרי המלה "לזאת" מפסיקה באמצע, ומה זה אי?! אלא שם יש פירוש אחר, האם לזאת אסלח לך?! וכמו שאומרים היום: אי לך פנינו למשרד הזה וכך וכך וכדו'²³. (ועיין בעלון מס' 52 הערה 31).

21. אבל תתן לי לעבור עליו ולהוסיף כמה הערות שם (אין לי הרבה מה להוסיף. בשה"כ שלוש-ארבע הערות שהוספתי בעותק שלי). ואם לא תסכים עם מה שכתבתי תכתוב אותם על שמי, כי אני אחראי על הישבושים שלי. אבל בלי לכתוב "הערת מרן הגאון" נאמן שליט"א, את התואר "מרן הגאון" תזרוק לפח, אני לא רוצה את זה. אתם יודעים מי זה **מרן הגאון**? זה גימטריא המחשב... התארים האלה כולם הכל וריק. אני יודע שכותבים "מרן", אפילו לאחד שהופיע מהר פארן, וימת תרח בחורן, ואינו יודע בין ימינו לשמאלו, מה זה מרן?! אם ההערה נכונה אפילו יאמר אותה האדם הכי פשוט, ואם ההערה לא נכונה אפילו יאמרו אותה אלף מרגן. מרגן ורבנן ורבותי, הכל שטויות ודברים בטלים. כל אחד אומר לאשתו ולילדים שלו בליל שבת "סברי מרגן"... וכי אשתו זו המרגן שלו?! לא צריך את השטויות האלה.

22. אחד כתב להגן עלי מדברי הבל וריק, שאמרתי שכמה ראשונים כותבים מקורות מתוך זכרון (עיין בספר דרכי העיון עמ' ל'), וקמו עלי בחוברת אחת ופטפטו ודיברו הרבה (לא ראיתי מה שכתבו בה). הם משוגעים מטורפים כסילים ובווערים. באו ואמרו שיש להם "תירוץ יפה מאד" שהרשב"א לא התכוין ככה וכו', אבל יש עשרים ושלושים מקומות כאלה, ואם אני אחפש יש עוד יותר מזה, ומה יש לכם להגיד על זה?! אבל הוא מעלים את זה ממני וכותב קונטרס של עשרים וחמשה דפים, ומשלם עליו טבין ותקילין בשביל להגן עלי. תודה רבה, תשאיר את ההגנה שלך אצלך, "אשר מגן צריך בידך" (בראשית י"ד כ'). אל תענה להם, הם חבר משוגעים, שכותבים כל ההבלים שלהם. אדרבה שיביאו לי שאלה או שתיים ואענה להם על המקום, ואם לא יבינו שלא יבינו, אין לי כח לענות לכל אחד.

23. אבא ע"ה כל הזמן היה כותב לדיינים שבפתח תקוה: אי לזאת

לכן רש"י מסביר לנו את זה, וכותב: או שבור - לא יהיה. כלומר הקרבן לא יהיה שבור. אנשים לא יודעים לטעום את רש"י, וזה מיותר בשבילם. אם תאמר להם הרשב"א הרמב"ם והרי"ף זה טוב, אבל רש"י זה פשוט, ואם אין לך כח לרש"י תקח "שוטנשטיין"... אבל שוטים שבעולם אומרים ששוטנשטיין ממלא מקום רש"י, מה לתבן את הבר? שוטנשטיין לוקח מרש"י ומוסיף על זה, אבל הדיוק והחכמה שיש ברש"י לא תמצא אותם בשום ספר בעולם²⁰. מי שילמד רש"י כפשוטו בלי להתבונן ולשים לב ועין, יפסיד הכל. רש"י יאמר לו: ככה אתה לומד אותי?! תלמד בעיון כמו שצריך. צריכים ללמוד בעיון, וליהנות מהלימוד הזה.

"התפלה והדקדוק - קשר הדוק"

יא. היום יש קונטרס "התפלה והדקדוק - קשר הדוק" (זה חרוז יפה). בחורי הישיבה תמיד מפתיעים אותי בחוברות חדשות, ואומרים לי: הנה יש לך ספר יפה חדש... אבל זו חוברת קטנה "דקה מן הדקה" כתובה באותיות

בבנין לעשות פועל "אברהמת" "אברהמת" "אברהמת" וכדו', אין מלה כזאת. בשם עצם פרטי אין את כל הדברים האלה. זה כתוב בלחם הבכורים (שער כ"ח עמ' שכ"ז בנד"מ), ועשה להם סימן בראשי תיבות סרכ"ב. ואילו בשם עצם כללי אפשר לעשות את הדברים האלה, למשל "שלחן" תוכל לומר שלחנות, השלחן וכדו'. זה ההבדל בין שם עצם פרטי לשם עצם כללי. ומה ההבדל בין שם עצם לשם תואר? בשם תואר אם זה רבים זכרים מסתיים "ים", ואם זה רבות נקבות מסתיים "ות". למשל חכם - חכמים, חכמה - חכמות. אבל בשם עצם יכול להיות דבר כזה, למשל אשה - נשים, ואפילו שאשה זה נקבה מסתיים "ים". לילה - לילות, אפילו שלילה זה לשון זכר מסתיים "ות". בשם עצם אין את הכללים האלה. וא"כ יש לך שם עצם פרטי, שם עצם כללי, ושם תואר. הדברים האלה פשוטים, וכל מי שלמד קצת דקדוק מבין את זה.

20. והנה עוד דיבור בפרשה: כתוב "ומיד בן נכר לא תקריבו את לחם אלקיכם מכל אלה [בעלי המומין], כי משחתם בהם מום בם, לא ירצו לכם" (ויקרא כ"ב פסוק כ"ה). ורש"י כותב: מיד בן נכר - נכרי שהביא קרבן ביד כהן להקריבו לשמים, לא תקריבו לו בעל מום. ואע"פ שלא נאסרו בעלי מומים לקרבן בני נח א"כ מחוסרי אבר, זאת נוהגת בבמה שבשדות, אבל על המזבח שבמשכן לא תקריבוה. אבל תמימה תקבלו מהם (אם הנכרי הביא קרבן תמים ואין בו מום תקבלו ממנו). לכן נאמר למעלה "איש איש", לרבות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל. למה רש"י חיכה עד לכאן? והרי בתחילת הקטע שכתוב "איש איש מבית ישראל ומן הגר בישראל אשר יקריב קרבנו" (שם פסוק י"ח), רש"י יכול לכתוב שם: איש איש לרבות נכרי. אלא אם רש"י היה מפרש את זה שם, היינו אומרים לו: מחילה מכבודך, הרי הפסוק אומר "מבית ישראל" ואתה אומר לרבות נכרי?! זה נגד הפסוק. לכן רש"י שתק שם, "סייג לחכמה שתיקה" (אבות פ"ג מ"י), וחיכה עד למטה שהפסוק אומר שלא להקריב מיד בן נכר בעלי מומין, מכלל שאם זה קרבן שאין בו מום תקבלו גם מהנכרי. ואם תשאל הרי למעלה כתוב "מבני ישראל", לכן רש"י כותב שהתורה רמזה שם: "איש איש" לרבות נכרי.

מאמר רחמים ב' חלקים
למרן רבי רחמים חני חויתה
הכהן זצ"ל
חלק א'-ביאור על מסכת
אבות ודרשות במעלת התורה
חלק ב'-פירוש על משלי,
מגילת רות, וכן אזהרות לחג
שבועות

050-4174471 | 08-6727523

rahamim12@012.net.il

מכירת ספרי
בנוה"ר
רחמים חני
חויתה הכהן
זצוק"ל תוד

מוקדי מכירת ספרי המכון:
ירושלים: רח' קהתי 22 גבעת שאול בתאום מראש 0548449460 | חנות "בית האוצר העברי" אגריפט 2 | חנות גליה במאה שערים. בני ברק: רח' ר' עקיבא 036168435 בתאום מראש. חנות ספרים כסא רחמים רח' עחיאל. אלעד: רח' יוסף בן קסמא 41 בתאום מראש. טבריה: 0548477628 קריית גת: חנות תשמישי קדושה "מחשבה טהורה" בתאום מראש. אשקלון: חנות מוריה רח' העבודה. אשדוד ועאר אזורי הארץ: 086727523 בשעות הערב 0504174471. (הגדות בלבד) מודיעין, בית שמש וביתר: 0548482384 או 0548482184 בעולות: אצל משפחת נעמן 0504108108.

שאלה אותה: מה אמרו לך? ענה לה: **אמרו לי שבעוד כמה זמן יגיע זמן גאולתם של ישראל**. שאלה אותה: האם בנך משה (שהיה בן יחיד) יראה את זה? אמר לה: לא. שאלה אותה: הנכדים שלך יראו את זה? אמר לה: לא. שאלה: הנינים שלך יראו את זה? אמר לה: אני חושב שכן. הנין האחרון שלו היה **רבי אמייס הכהן ע"ה**, שהיה רב ראשי בתנוס (ונפטר בחג השבועות בשנת תשל"ד), וכל הזמן ביום שבת היה שואל: האם הגיע המשיח? האם הגיעה הגאולה? אבל הגאולה לא מגיעה בבת אחת. כתוב בירושלמי (ברכות פ"א ה"א) על הפסוק "למנצח על אילת השחר" (תהלים כ"ב א), **שגאולתן של ישראל מגיעה קמעא קמעא כמו השחר**. תתארו לכם, אדם שנמצא בחושך גמור ובאפילה בבוקר לפני עלות השחר, והזהר (פרשת פינחס דף רמ"ט ע"א) אומר: "שחר" - קדרותא דצפרא, זה החושך של הבוקר. אם פתאום תזרח השמש הוא עלול להתעוור, ולא היה יכול לעמוד בזה. לכן הקב"ה עשה לאט לאט את זה, בהתחלה עמוד השחר "האיר פני המזרח", עד שתראה את השמש. ככה גאולתן של ישראל. לכן אנחנו מתקדמים לקראת הגאולה²⁸. (ועייני בספר מגדולי ישראל ח"א עמוד שס"ו).

28. אחד שאל בעלון "הידברות": **מה הפירוש "אתה בחרתנו מכל העמים"?** הרי אנחנו כמו כולם. וענו לו: בוא תשמע, אתה יודע שהתחילו לחלק פרסי נובל משנת 1901 (נדמה לי), ומאז ועד היום חולקו 900 פרסי נובל. אתה יודע כמה היהודים קיבלו מהם? רבע. ואולי אפילו 300 שזה שלישי. וכמה הם היהודים בעולם? חמישית אחוז בלבד. אז אתה שואל מה בחרתנו?! פעם אחרי מלחמת כיפור, פינחס ספיר שהיה שר האוצר הלך לאמריקה, ונתנו לו היהודים שם כסף הרבה בעין יפה. אמר: מי שידבר מלה על "אתה בחרתנו מכל העמים", אני אתן לו סטירה מכאן ושלוש סטירות מכאן... כל ישראל ערבים זה בזה, אצל אומות העולם אין ערבות כזאת. ערבים מכאן וערבים מכאן לא אכפת להם שימותו כולם. ואתו דבר הנוצרים. אבל אנחנו "עם אחד". למרות הגלות של אלפיים שנה, שאדם יידע שהקב"ה לא בחר בנו סתם, הוא ידע שהאנשים האלה נאמנים לו, "עם קשה עורף" (שמות ל"ב ט) למעליותא. אלא שהשטן מקטרג כל הזמן. אבל יגיע זמנו שיפוג גם הוא מן העולם, וכל אלה שנלחמים בתורה יודעים שתיגיע

וא"כ דעת מנחם בן סרוק כאן, לא נכונה בזה. אבל אי בחיריק פירושה לא. ויש לנו שני עדים לזה, העד הראשון בשמואל א' **"ותקרא לנער אי כבוד לאמר גלה כבוד מישראל"** (ד' כ"א). אי כבוד בחיריק פירושו אין כבוד. והשני באיוב **"מלט אי נקי ונמלט בבור כפיך"** (כ"ב ל'), והגמרא (תענית כ"ג ע"א) אומרת "אי נקי" דור שלא היה נקי מלטתו בתפלתו. הנה הגמרא מסבירה כך אי נקי בחיריק. וא"כ אין ספק בזה שצריך לומר כאן אי אפשר. ובזמנו הבאתי עוד ראיה לזה, ממה שהיום אומרים אי הבנה ואי סדר וכדו' בחיריק²⁴.

אי אפשר לומר אי אפשר

יד. לכן אי אפשר לומר אי אפשר בצירי, רק אי אפשר בחיריק... אדם צריך לקבל את האמת ולא להתווכח בזה. וגם אין טעם להתווכח בכתב, כי אתה תכתוב והוא יכתוב עוד פעם וכו'. אם אתם לא רוצים אל תקבלו דברי, אבל אני מסביר אותם, ומי שהבין הבין ומי שלא הבין יבין בעוד מאתים שנה, לא מעניין אותי כלום. אני לא רץ אחרי הדברים שלי לקיים אותם בכתב, אלא האמת תורה דרכה²⁵, זה הכל.

גאולתם של ישראל באה לאט לאט

טו. מספרים סיפור מיוחד על רבי שאול ע"ה. הוא היה גר בג'רבא, ועוד לפני אברהם לינקולן (נשיא אמריקה) האומות בצרפת ואנגליה וכדו' החליטו שאין יותר מסחר בעבדים²⁶. והנה הגיע המכריז מטעם המלך לשוק העבדים²⁷, והכריז "אין יותר מסחר עבדים", כי האומות המשכילות הבינו כעבור ארבעת אלפים שנה שלא להסתחר יותר בעבדים. **רבי שאול שמע את זה, והתחיל לבכות בכי מאין הפוגות. הלכו אחריו ובאו אליו הביתה, וראו אותו בוכה הרבה**. אמרו לו: הרב, וכי אתה סוחר עבדים?! וכי יש לך עבד או אמה או שפחה? מה אכפת לך?! אמר להם: אתם לא מבינים את זה, **העבדים האלה נח קלל אותם, "ארוך כנען עבד עבדים יהיה לאחיו"** (בראשית ט"ו כ"ה), והנה הקללה שלו עומדת לפוג אחרי ארבעת אלפים שנה. **ואילו אנחנו בני ישראל, בני אברהם יצחק ויעקב, אלפיים שנה בגלות, ושכחו מאיתנו? המשיך לבכות עד שנרדם**. הוא היה הרב של העיר שם, ובאו אנשי הקהילה ואמרו לאשתו: תשמרי עליו, הוא יכול להתעלף לגמרי ב"מ. היא שמרה עליו, והוא היה ישן. פתאום ראתה אותו מחייר, וכנראה ראה משהו בחלום. והנה כאשר קם, "ופניו לא היו לו עוד" (ע"פ שמואל א' א' י"ח), ואמר לאשתו: **ראיתי בחלום דברים טובים**.

שלחנו לכם את הנוסח של הגט וכי (ראה שו"ת איש מצליח ח"ב חאה"ע סימן ל"ו).

24. קמו עלי משוגעים: איך תביא ראייה מהשפה המשובשת של היום?! מה אתה מביא ראייה מזה?! נורא ואיום. אבל אני הבאתי את הראיה הזאת כתוספת, ועיקר הראיה מרבי אליהו בחור ומרבי שלמה עדני ומשני פסוקים בתנ"ך. ואם בכל זאת לדעתכם אסור להזכיר את השפה של היום, אביא לכם ראייה שאין בעיה בזה, משר"ת יביע אומר ע"ה (ח"י חאה"ע סימן ל"ד. פעם ראיתי אותו ועשיתי סימן לדבר "לד"), שנשאל מהדיין הרב **שילה רפאל** (הוא היה תלמיד חכם גדול, ומסכן נפטר בן 54. אביו זה רבי יצחק רפאל שנה היה תלמיד חכם), **שכתבו גט לאשה בשם גאלדא, ואב"ד שם (הספרדי) כתב "גולדא"**. והיה לו ספק גדול אם הגט הזה פסול או כשר, כי האשכנזים לא כותבים בוא"ו אלא "גאלדא". הוא פנה לרב עובדיה, ואמר לו שאין בעיה בזה, והוסיף: שכיום בכל העיתונים החרדים (המודיע וחביריו) כותבים גולדא בוא"ו, ולאט לאט גם אתם תכתבו ככה. אם תכתבו באל"ף לא נדע אם זה קמץ או פתח, אבל אם תכתבו בוא"ו כולם קוראים את זה "גולדא". עד כאן. שמע מינה שאפשר להביא ראייה מהעיתונים, ומה אתם רוצים ממני?! היום כולם אומרים אי סדר אי הבנה וכדו', והבאתי ראייה מזה. אבל גדולה מזו, כאשר קובעים דבר במערכת "האקדמיה ללשון העברית", יש להם כתיב יד שאין לי אותם, כמו משניות מנוקדים של קאופמן ואולי עוד אחרים, והם ביררו שצריך לומר אי בחיריק. 25. כולם אומרים האמת יורה דרכו, אבל האמת לא יורה דרכו אלא "האמת תורה דרכה", כי אמת זו לשון נקבה, שנאמר "אמת מארץ תצמח" (תהלים פ"ה י"ב). וככה כותב הרמב"ם (פ"ט מהלכות מעשר שני ה"ב) "האמת כבר בארנו דרכה". (ועייני בספר אסף המזכיר ערך אמת ה'). 26. נכנס להם לשכל מה שכתוב באיוב: "אם אמאס משפט עבדי ואמתי ברבים עמדי, ומה אעשה כי יקום אל וכי יפקוד מה אשיבנו, הלא בבטן עשני עשהו ויכננו ברחם אחד (איוב ל"א י"ג-ט"ו). איוב אומר: איך אני יכול למאוס את עבדי הכנעני או השחור מה שיהיה?! הרי אם יש לו משפט אתי אני שומע אותו, כי אח"כ אקבל עונש על זה. הדברים האלה תורגמו לאלפי שפות, והחליטו שאין עבדות יותר. 27. בג'רבא היה שוק שנקרא "סוק אל וצפאן". סוק זה שוק, אל וצפאן זה השחורים. שם מביאים עבדים שחורים ומוכרים אותם, "כל דכפין ייתי ויקנה".

עיר וקדיש מן שמיא נחית

על פי הנחיית מרן ראש הישיבה הגאון רבנו מאיר מאזוז שליט"א יחולקו ח"י ליטר יין לכבוד רשב"י זיע"א לאברכי הישיבה עמלי התורה. השנה כל מי שיתרום סך 280 ש"ח

נעתרו רבני הישיבה שליט"א להזכיר את שמו לברכה

בליל ל"ג לעומר קודם הדלקת הקנדיל וקריאת הזוהר בספר הילולא דרשב"י. וכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק בברכה קופת אברכים - בני מלכים

המשרד 08-6727523 פלאפון 052-7130554 מייל: bait.neheman@gmail.com

ברשות הר"ח הנגאל סגן שליט"א

קטן שהגדיל בימי העומר

טז. ילד שהיה קטן והגדיל באמצע ימי העומר, כלומר שעשה בר מצוה למשל באמצע חודש אייר. יש אומרים שאסור לו לספור בברכה, כי מה שספר לפני כן שהיה קטן זה מתורת חינוך, ומכאן ולהבא יש עליו חיוב ממש, והרי אי אפשר לחבר אותם, כי לפי בעל הלכות גדולות (הובא בתוספות מנחות דף ס"ו ע"א בד"ה זכר) צריך להיות "תמימות"²⁹. וגם יש אומרים שהחינוך לא מוטל על הילד אלא על אביו, וא"כ כל מה שספר זה דברים בטלים וכמאן דליתא דמי, וזה כמו שהיה משחק ב"בימבה"... ואין בזה כלום. לכן עכשיו שגדל כיון שלא ספר מהתחלה אין כאן "תמימות".

הרב חיד"א ע"ה (ברכי יוסף סימן תפ"ט ס"ק י"ב) הביא בשם ספר פרי הארץ כתב יד (סימן ז) את הדין הזה. בזמנו לא ראו דברי פרי הארץ, ושערי תשובה (סימן תפ"ט ס"ק י"ב) חשב שטעמו של הרב חיד"א בגלל שהספרדים אינם מתפללים עד גיל בר מצוה, לכן הוא כתב בפשיטות: לדין שאנחנו מחנכים את הילדים להתפלל בגיל חמש-שש, א"כ אין בעיה בזה, כי הילד לא דילג בספירת העומר. אילו היה יודע שלפני ארבע מאות שנה **בונציה**, היה ילד בן שנתיים וחצי שעלה לקרוא את ההפטרה **בציבור**³⁰. ובדאי שהיו מתפללים גם מגיל קטן מאד. לא היה כותב כן. אלא הכוונה שעד כה היה חייב רק מדרבנן ועכשיו חייב מדאורייתא, או שעד כה היה בתורת חינוך ועכשיו בתורת חיוב.

אחריתם, "אראה מה אחריתם" (וברים ל"ב כ'), שילחמו כמה שירצו.

29. אמנם שבוע שעבר אמרנו שיש גירסאות בהלכות גדולות שהעיקר זה היום הראשון, ואם דילג באמצע אין בעיה בזה (בעלון הקודם אות י"ב), אבל זה לא יעזור לנו כאן, כי גם ביום הראשון הוא היה ילד קטן, שהרי הוא לא גדל ונתקטן וגדל... וממילא עד שגדל זו רק מצות חינוך דרבנן.

30. זה הרב של בונציה, **רבי יהודה אריה מודינא** (בעל שו"ת זקני יהודה). הוא כתב ספר על עצמו "חיי יהודה", ושם (עמ' 38) הוא כותב שהיה בן שנתיים וחצי ועלה לפני קהל רב לקרוא את ההפטרה.

ספק ספיקא לברך

יז. **הרב עובדיה ע"ה** (שו"ת יביע אומר ח"ג חא"ח סי' ז"ך-כ"ח) כתב תשובה ארוכה מאד בזה שלא ימשיך לספור בברכה, אבל אח"כ חזר על זה בספר חזון עובדיה-יו"ט (עמ' רכ"ז בהערה), והסתייג וכתב "מי שמברך אינני מוחה בידו". ובאמת לפני שהתפרסמה התשובה של הרב ביביע אומר לא ידענו מזה, וכאשר ילד היה עושה בר מצוה היו אומרים לו שיברך כרגיל, ולא ידענו שאם זה חצי חצי זה לא נחשב "תמימות". אבל הרב כתב כאן משהו בזה. ידוע שבועומר עושים ספק ספיקא כדי לברך (זה בשונה מכל ההלכות), וא"כ נעשה כאן ספק ספיקא לברך, שמא הלכה כמו התוספות (מנחות ס"ו ע"א בד"ה זכר) שכל לילה מצוה בפני עצמה, ומה אכפת לך שלא ספר בחיוב עד היום?! אפילו נאמר שלא ספר בכלל, הרי עכשיו מתחיל לספור ומכאן ולהבא חושבנא טבא. ואם תמצא לומר כמו בעל הלכות גדולות שהלילות קשורים זה בזה וצריך "תמימות", שמא כמאן דאמר ספירת העומר בזמן הזה דרבנן וכמו שפסק מרן (עיין סימן תפ"ט ס"ד, ובעלון מס' 11 אותיות ה-י), וממילא מה שסופר אחרי שגדל זה ג"כ דרבנן, ויש לך התחלה דרבנן וסוף דרבנן, ואין בעיה בזה. אבל הרב דחה את זה, שלפני כן הוא היה "תרי דרבנן", גם שהיה קטן וגם המצוה דרבנן, ואילו עכשיו הוא "חד דרבנן", והרי יש אומרים לא אתי תרי דרבנן ומפיק חד דרבנן. אבל אפשר לענות על זה, שהרי יש לנו כלל בספק ספיקא, שלא צריך להיות שני הספיקות שקולים, אלא די שספק אחד שקול חמשים-חמשים והספק השני נוגס מתוך החמשים הנשארים (וכל ספק ספיקא הוא כזה, כי אחרת כל ספק ספיקא להקל אפשר להפוך אותו להחמיר, ואי אפשר לעשות דבר כזה)³¹. וא"כ כאן אנחנו אומרים ככה:

31. בואו נקח דוגמא שנמצאת בהרשב"א. ידוע שסתם כלי גויים אינן בני יומן, ואם אדם לקח מגוי כלי ובישל בו אוכל, ואינו יודע אם הוא בלוע מאיסור טריפה או נבילה, או שהגוי מביא לו דבר מוכן כמו דבש שבישל אותו ואין בו איסור בישולי גויים, האם מותר לאכול את זה או לא? הרשב"א כותב שאפשר לעשות ספק ספיקא בזה, שמא הכלי לא בן יומו, כלומר לא השתמשו בכלי הזה עשרים וארבע שעות (וגם מסתבר שלא

בס"ד

הודעה משמחת

שמחים להודיע כי החלה
ההרשמה למתיבתא (כיתות ז' וח')

וכל הקודם זוכה.

הלימוד בגמרא הוא לפי שיטת רבותינו זיע"א,
והרמ"ם שליט"א התמחו בעיון הפשט,
וגם בהבנת רש"י לפי פשוטו
מלווה עם כל קושיותיו.

לרישום:

050-4115581

המפקח הרב אליהו
ענקרי שליט"א

050-4158555

המנהל הרב יאיר
טרבלסי הי"ו

הודעה משמחת לשוחרי התורה
יצא לאור הספר שורבים ציפו לו

"תורת חיים"

ממורנו הגאון הרב מצליח חי מאזוז שליט"א

שיעורים בהלכה – הלכות אקטואליות ומעשיות
ובנוסף שו"ת בירורי הלכה ושאלות ותשובות וחקרי הלכה

השיעורים יוצאים לאור מידי שבוע בעלון "הלכות מעשיות"
ניתן להצטרף לרשימת התפוצה במייל 3MI052710869@gmail.com

מחיר
הספר
30 ₪

ניתן להשיג בכל הארץ
בטל' 0533-121357

כמו כן ניתן להאזין
לשיעורי הרב בהלכה
"בקו" תורת חיים
0795-607695

ההלכה למעשה בזה

יח. לכן מי שרוצה להחמיר כדעת הרב חיד"א והרב עובדיה ע"ה ולא לספור בברכה, לא ימלט לגמרי מהברכה, כי אם אדם יספור בלא ברכה בסוף ישכח לגמרי מהספירה, לכן יברך בלי שם ומלכות, וכמו שהבן איש חי (ש"א פרשת אחרי-מות אות ג' ועוד) כותב **שיברך ויכוין שם ומלכות בלבד**³³. ואם אדם רוצה לסמוך על המתירים, ויש הרבה מאד מתירים בזה, וכמו שנהגו בכל הדורות, יש לו על מה לסמוך. (וע"ע בעלון מס' 13 אותיות ג'-ד'). ברוך ה' לעולם, אמן ואמן.

מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את רבי צבי חיים בן אסתר, לרפואה שלימה ובריאות איתנה. זה אברך תלמיד חכם יקר, בקושי בן ארבעים-חמשים וסובל מהמחלה, ה' ירחם עליו וישלח לו רפואה שלימה, בזכות שיעור ותפלה דרבים. ובא לציון גואל, וכן יהי רצון וגאמר אמן.

מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל הקהל הקדוש הזה, הנמצאים כאן, ואשר שומעים בכל מקום, ואשר שומעים דרך "קול ברמה", ואשר קוראים אח"כ בעלונים. הקבה ימלא כל משאלות לבם לטובה, וישלם שכרם. וגם שכר הפייטן היקר שנותן לנו הרגשה טובה בכל מוצאי שבת. ונזכה לגאולה שלימה במהרה בימינו, אמן ואמן.

33. יש אומרים "ברוך אתה (?) מלך העולם", אבל עדיף לומר "ברוך אתה השם אלקינו מלך העולם", כי זה כמו שאמר שם שמים רק שלא אמר שם ה'. ותכוין שם ומלכות בלב. (עיין בהקדמת מרן שליט"א לקיצור שלחן ערוך- איש מצליח אות א'). [וכ"נ מדברי מרן בבית יוסף (אה"ע ס"ס ל"ד) משם הריב"ש לגבי מי שקידש ע"י שליח וחוזר לקדש שוב, שאומר ברוך אתה "השם". ושכן נהגו בברצלוני ע"פ הר"ן. ושרבי פרץ היה מלעיג על זה. ע"כ. ונראה שהיה מלעיג על עצם הדין לחזור ולברך, ולא על מה שאומרים "השם", וזה מפורש בשו"ת הריב"ש שם (סי' פ"ב), וכ"כ רבי יעקב מוינא בספר פשטים ורמזים (ספר תוספות השלם תולדות כ"ה כ"ז), לברך ברוך אתה "השם" שפטרני מעונשו של זה. **אביחי סעדון** ס"ט].

שמה כמו התוספות שכל לילה מצוה בפני עצמה, וממילא הקטן יכול לספור ולא אכפת לי שהיה קטן ועכשיו גדל, ואם תמצא לומר כמו בעל הלכות גדולות שצריך "תמימות", הרי יש אומרים שאין הבדל בין חד דרבנן לתרי דרבנן, וא"כ מה שספר שהיה תרי דרבנן ועכשיו חד דרבנן אין בעיה בזה. והרב הביא את הדעה הזאת (חזון עובדיה עם עמ' רכ"ב). וכיון שבספירת העומר אפשר לעשות ספק ספיקא ולברך (עיין בעלון הקודם אות י"ב), א"כ הקטן הזה יכול לברך³².

משתמשים לדבש בכל כלי אלא בכלים מיוחדים לזה), ואם תמצא לומר שהכלי בן יומו, אולי לא בישלו בו בדבר המשביח אלא בדבר הפוגם את האוכל, וממילא אינו אוסר כי נותן טעם לפגם מותר. האם אפשר להפוך את הספק ספיקא הזה להחמיר: שמה בישלו בכלי הזה בדבר המשביח, ואם תמצא לומר שלא בישלו בו בדבר המשביח, שמה הכלי בן יומו. אי אפשר לומר את זה, כי אם לא בישלו בו בדבר המשביח אין שום בעיה אפילו הכלי בן יומו. וא"כ אתה לא יכול להפוך את הספק ספיקא הזה.

32. ויש עוד דוגמא כזאת, שהרב כתב במקום אחר (שו"ת יחווה דעת ח"ו סימן י' עמ' ס"א): **אשה שנסתפקה אם בירכה ברכת המזון**, האם צריכה לחזור או לא? והספק בזה, כי יש אומרים שברכת המזון לנשים מדרבנן, כיון שאומרים "על הארץ הטובה אשר נתן לך", והנשים לא נטלו חלק בארץ. וממילא ספיקא דרבנן לקולא, ואם יש לה ספק לא תברך. אבל יש אומרים שהברכה לנשים מדאורייתא. והרב כתב שיש לנו ספק ספיקא להקל וספק ספיקא להחמיר בזה, ספק ספיקא להקל אולי האשה המסופקת הזאת כבר בירכה, ואם תמצא לומר שלא בירכה אולי זה דרבנן וספיקא דרבנן לקולא. וגם ספק ספיקא להחמיר, שמה החיוב של האשה מדאורייתא ושמה לא בירכה. אבל מחילה מכבודו, כאשר תאמר שמה החיוב שלה מדאורייתא עדיין לא החלטת שהאשה חייבת לחזור כי אולי היא כבר בירכה. לכן צריך לדעת אם האשה בירכה יורד חמשים אחוז, ואם היא לא בירכה זה תלוי בדאורייתא או בדרבנן. נמצא שחמשים אחוז לקולא, וגם מהחמשים הנותרים אתה לוקח עשרים אחוז לקולא. **וכיון שהרוב לקולא זה ספק ספיקא להקל בזה**. לפני כמה שנים כתבתי את זה בחוברת אור תורה (שנה ח"י"ג תשמ"ז סימן ל"ג עמ' קט"ו), והיה מישהו שהתווכח איתי. אמרתי לו: תשמע, הראיתי את הדברים האלה לפני תלמידי חכמים, ולא היה להם מה לענות על זה. ומי שיכול לענות, בבקשה.

פיוה זו בחסות
אפיקים
מרחמי סימן מס' 10

מיניבר נעם 1 המהודר לשבת - בלי שאלות!

שאלה אפרש בה

לאחר סעודה האילה צעד דהיר כרחוק העיר
אכיוון היר המדרש גוך כדי שמשם אצמנו את
השיר "יונה מצאה בו מנוח", והנה הוא אינו נראה
יונה חוצצת אלא גזאיה, הגבש א מצומ שילוח הקן
שהצמנה אידו, אך נצכר שצכשיו אה
ויש כזה משום חוקצה.

מה בידו אשם?

תשובות יש לשלוח למייל: israel@afikim-water.co.il או לפקס: 02-5807576
בין הפותרים נכונה תוגרל מכות קפה איכותית!

הוכה בפתרן החידה:
חיים פרזיס
חולון

תשובה
לשאלת
אמור

נעם
זורם ברגע אחד

בנדק ואושר לשימוש ע"י בד"ץ מהדרין | בטיחותי במיוחד לילדים!
אולם תצוגה חדש! גבעת שאול 40 ירושלים

8510*

מבית
אפיקים
מרחמי סימן מס' 10

ארכיון ע"ה

מה בתמונה?

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעוריו של סרן ראש הישיבה שלים"א לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

גליון 117

ידע ידע

א. יש סגלה ללמד ביום פסח שני הספר "הלולא דרבי מאיר", וזה לוקח רק שעתים. ספא זצ"ל (רבי רפאל מאזוז) היה לו נדר כזה לפני שאני נולדתי, כי אמא הייתה עקרה שנים רבות ואמר: "אם יולד בן, אז אני אלמד כל חדש ספר הלולא דרבי מאיר", והוא קים את נדרו עד בר המצוה שלי. ולכן מי שיש לו איזו בעיה במשפחה או בבריאות וכדומה, ללמד את הספר הזה, ואם לא גמר אותו ביום ארבעה עשר באייר [פסח שני] יכול להמשיך לקרוא עד ההלולא של רבי שמעון, אבל לא יותר מזה. ויתן צדקה לעלוי נשמת רבי מאיר, ובקצרת ה' יושע. (גליון 62 אות ל"ז). (וראה שם באותיות ל"ה ול"ו וכן בגליון 13 אות כ"ג, איך התייסד לפני כמאה וחמשים שנה המנהג שיום י"ד באייר הוא יום הלולת רבי מאיר, עיין שם).

ב. בל"ג לעומר אדם ישב בבית ויקרא ספר "הלולא דרשב"י" שחבר רבנו יוסף חיים זצ"ל [הבן איש חי], ומה המיוחד בו? כי בספר הלולא דרשב"י הרגיל יש בו רק מאמרים מהזהר, אבל רבי יוסף חיים לקט מאמרים מכל התלמוד בבלי וירושלמי והמשנה והמדרשים והזהר, ואתה קורא את הכל ורואה את הדמיון של רבותינו, ואיך מלה שללהם מתקיימת, ונתגור אמר וקם לך" (איוב פרק כ"ב פסוק כ"ח). (שם אות ל"ט).

למען תספור

תן לו משלו, שאתה ושליך שלו

בפרקי אבות (פרק ג' משנה ז') **רבי אלעזר איש ברתותא אומר, תן לו משלו, שאתה ושליך שלו.** זה נאמר על קמצן שלא כול לתת פרוטה אחת, ואם נותן פרוטה מגישי כאלו נותן את העינים שלו. ואם תשאל אותו: מה קרה? וכי פרוטה זה ענין? יענה לך: האותיות שאתה יו"ו זה פס"ף (אחרי ע"ן באה האות פ"א, ואחרי יו"ד באה ק"ה, ואחרי נו"ן באה סמ"ך), ואם פן כשאתה נותן כסף זה כאלו נתת את העיני... אז איך אני יכול לתת פרוטה שעמלתי עליה בועת אפי? אבל זה אינו נכון, כי הוא לא עמל עליה בכלל, "לא עמל בו ולא גדלו" (על פי יונה פרק ד' פסוק י'), וזה טבע רע של בני אדם. לכן אמר רבי אלעזר, וכי אתה נותן משלך? הרי אתה נותן משל הקדוש ברוך הוא. כי הוא נותן לך את הכל, נתן לך חכמה לעשות מסחר, נתן לך כח לעשות חיל, נתן לך כח פיזי לעמל ולקבל שכר, נתן לך ידע לקבל שכר על זה, ואם פן אתה נותן משלו. אבל אתה גם נותן לו משלו, כי זה לא לעני אלא לקדוש ברוך הוא שהרי הוא משלם לך על זה, וכמו שכתוב "מלה ה' חונן דל" (משלי י"ט י"ז), מה הפננה? מי שחונן את הדל הוא נותן (כביכול) הלוואה לקדוש ברוך הוא, ופרוש הפסוק הפוך, חונן דל הוא מלוה ה'. ולכן תן לו משלו. וממשיך: **וכן דוד הוא אומר, "כי ממך הכל ומידך נתנו לך"** (דברי הימים א' פרק כ"ט פסוק י"ד). מה זה "ומידך נתנו לך"? **רבנו הבן איש חי** הסביר את זה, שה' עשה את היד שלך שהאגודל לבד וארבע אצבעות לבד, לומר לך שמצוה מן המבחר לתת עשרים אחוזי שגה חמ"ש [כמו האגודל שהוא חמישית מהאצבעות], ואל תדאג כי הקדוש ברוך הוא יחזיר לך את זה. וזו הפננה **"ומידך נתנו לך"**, כלומר תלמד מהיד שלך, ותבין שגה לבד בנפרד כי זה שגה לעניים. ויש רמז נפלא לזה בפסוק: **"כי ממך הכל" - המלה "ממך" עולה בגמטריא מאה, כלומר מאה אחוזי כלם ממך.** "ומידך נתנו לך" - המלה "ומידך" עולה שמונים, כלומר משמים נותנים לך שמונים אחוזי, ואתה רוצה יותר מזה! הרי ה' נתן לך מאה אחוזי והשאייר לך ביד שמונים אחוזי, כדי שתתן עשרים אחוזי לאחרים. (גליון 111 אותיות ד' ה').

רבי חי טיב לא מת

בין הימים האלה של הלולת רבי מאיר ורבי שמעון, יש לנו הלולא של **רבי חי טיב** (ביום ט"ו באדר), זה חכם מיוחד בתנ"ך שחי לפני מאתיים שנה, וקראו לו **"רבי חי טיב לא מת"**. ומספרים עליו גדולות ונוראות, והוא כתב ספר **"חלב חטים"**, והגיה אותו רבי משה שטרנג שהיה הרב הראשי של תנ"ך. (רבי חי הוא כנראה בן דודו של רבנו יצחק טיב מחבר ערך השלחן. וגם רבי חי טיב נקרא "רבי יצחק חי", אלא שהוא נקרא רבי יצחק חי טיב, והערך השלחן נקרא "רבי יצחק" [ללא ח']). (וראה בספר מגדולי ישראל חלק א' עמוד רצ"ג). ולפי השבון שעשיתי: רבי יצחק טיב מבקר מרבי חי טיב בשבע שנים, כי הרב ערך השלחן נולד בשנת תקי"ג ורבי חי טיב נולד בשנת תק"כ (וראה בספר מגדולי ישראל שם עמודים רצ"ד ורצ"ה). והוא ידע הרבה דברים ברוח הקודש, ומספרים עליו סיפורים מדהימים).

מספרים עליו שפעם בא איזה שליחא דרחמנא (שד"ר) מארץ ישראל לתנ"ך, כי היו לו הרבה קשיות על הרב "ערך השלחן", וכשהגיע וירד מהאניה, הלך רבי חי טיב לגמל והתלבש כמו סבל, ובא אל השד"ר ואמר לו: "כבודו, האם אני יכול לקחת לך את הפונדחה?" אמר לו: "כן, איך קוראים לך?" ענהו: "חי טיב הסבל", והוא לא הכיר אותו. ובדרך שאלו רבי חי טיב למה הגיע לכאן, "יש לי קשיות בדברי תורתו של הרב שלכם", ענהו השד"ר. שאלו רבי חי טיב מה הקשיות, והשד"ר הקשה לו קשיות ראשונה, והשיב לו עליה רבי חי טיב, והקשה עוד קשיות והשיב לו, וככה קשיות אחר קשיות. אמר השד"ר: **"אם הסבל שלהם כזה גדול בתורה, אז מי יודע מה גדולתו של הרב שלהם, ולכן אני חוזר בחזרה"**. האניה הייתה עדין עוגנת בנמל והוא חזר בחזרה לארץ ישראל.

כשנפטר רבי חי טיב כתב החורט במצבה בטעות: **"מת בשנת תקצ"ט ט"א איר"**, אז בא אליו רבי חי טיב בלילה, כמעט חנק אותו ואמר לו: "איך אתה כותב 'מת'?" הרי אמרו חכמים (מסכת ברכות דף י"ח עמוד א') שצדיקים במיתתם קרויים חיים, אמר לו: "בסדר, אז מה אעשה עכשיו?" אמר לו הרב שמחר יוסיף במצבה את המלה **"לא"** בין השורות (ואז יהיה כתוב "לא מת"). וככה עשה, ומצא קוראים לו: רבי חי טיב לא מת. (גליון 13 אותיות ל"ב - ל"ד והערה 16).

הלכה נאמנה

אנחנו נוהגים לא להסתפר בימים האלה ומחכים עד שבעות, ובגדרבא כלם מקפידים בדבר הזה. אבל זה מנהג האר"י (שער הכוונות דף פ"ו ע"ד), **כי מדין מרו השלחן ערוך** (סימן תצ"ג סעיף ב') **זה מתר כבר מיום ל"ד לעמר** [בבב"ק]. האשפנזים מקלים בזה יום אחד לפנינו ומסתפרים ביום ל"ג לעמר, ואחר כך יש שלא מסתפרים עד שבעות (וראה ברמ"א שם סעיף ג'). ואלו הספרדים מחכים עוד יום אחד עד יום ל"ד לעמר, ואחר כך יכולים להסתפר כל יום עד שבעות, כי כבר נגמרה האבלות של העמר. ואין דבר שאין לו רמז בתורה, כי תמיד ימי ל"ג ול"ד לעמר באים אחרי פרשת אמר, ונשם כתוב "וספרתם לכם ממחרת השבת" (ויקרא פרק כ"ג פסוק ט"ו), כלומר תסתפרו אחרי השבת [שקראו בה פרשה זו]. ומנהג האר"י רמזו בהמשך "עד ממחרת השבת השביעית תסתפרו" (שם פסוק ט"ו), כלומר אחרי השבת השביעית של ימי העמר אתם יכולים להסתפר. ועל כל פנים עד יום ל"ד לעמר כל הספרדים לא מסתפרים. (גליון 112 אות י"ד).

חיבה

"אמת" זכר או נקבה? ומה היתה היונה שלח נח זכר או נקבה?

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי

תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 ש"לוחה 21 (חובה לציין שם וכתובת) נא לשלוח התשובות עד יום שני בערב

פתרונות מאילן קודש: פתרון חידה: עושה פלא בעושה פלא. היה פעם שרבו האיש מצליח סיפר לציבור מעשיות מספר "עושה פלא", והוא היה אומר לציבור מתוכו בערבית, איך שהוא היה כתוב בלשון הקודש. הווכח בני רבינו - רחובות.

פתרון התמונה: רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א בקריאת ההושענות לימי הספירה. הווכח: אלי עובדיה יוסף - אשדוד